

Rekreatif Olarak Kış Sporları Yapan Bireylerin Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ve Heyecan Arama Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Mustafa Soner YÜCE^{1*}, Kenan KOÇ², Mustafa Zahit SERARSLAN³, Bayram KARAKUŞ⁴, Ayşe Nur BEBEK⁵

¹İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0001-7896-6073>

²Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-1459-2655>

³İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0001-7181-9118>

⁴Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <https://orcid.org/0000-0002-1732-121X>

⁵Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <https://orcid.org/0009-0001-2698-9289>

To cite this article/ Atıf için:

Yüce, M. S., Koç, K., Serarslan, M. Z., Karakuş, B. & Bebek, A. N. (2025). Rekreatif olarak kış sporları yapan bireylerin çok yönlü liderlik yönelimleri ve heyecan arama düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 220-238.

Özet

Bu araştırmanın amacı, rekreatif olarak kış sporları yapan bireylerin çok yönlü liderlik yönelimleri ve heyecan arama düzeyleri arasındaki ilişkinin tespiti ve bağımsız değişkenler ile karşılaştırmaların incelenmesidir. Araştırmanın modeli; nicel araştırma modellerinden olan tarama ve ilişkisel tarama modelinde oluşturulmuştur. Araştırmaya Kayseri ilinde rekreatif olarak kış sporları ile ilgilenen tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 362 birey gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Araştırmada veri toplama araçları; Dursun vd. tarafından geliştirilen Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ), Hoyle vd. (2002) tarafından geliştirilen Çelik & Turan (2016) tarafından Türkçe'ye çevirisi gerçekleştirilen Yetişkinler için Heyecan Arayışı Ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulmuş sosyo demografik bilgi formudur. Elde edilen veriler istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanların iki değişkenli karşılaştırmalarında bağımsız T test istatistiği kullanılırken; ikiden fazla değişkene sahip karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi Anova (Lsd) test istatistiği kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için Pearson Korelasyon analizi (r) uygulanmıştır. Çalışma neticesinde rekreatif olarak kış sporları ile ilgilenen bireylerin liderlik yönelimleri ve heyecan arama düzeyleri yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın korelasyon sonuçları incelendiğinde ise liderlik yönelimi ile heyecan arama arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Heyecan arama, Kış sporları, Liderlik yönelimi

The Relationship Between Multidimensional Leadership Orientations and Sensation Seeking Levels in Recreational Winter Sports Participants

Abstract

The purpose of this research is to determine the relationship between multidimensional leadership orientations and sensation seeking levels among individuals who participate in winter sports recreationally, and to examine comparisons with independent variables. The research design utilized quantitative research methods, specifically survey and correlational survey models. The study included 362 volunteers who engage in recreational winter sports in Kayseri province, selected through random sampling methods. Data collection instruments included the Multidimensional Leadership Orientations Scale (MLOS) developed by Dursun et al., the Sensation Seeking Scale for Adults developed by Hoyle et al. (2002) and adapted to Turkish by Çelik & Turan (2016), and a socio-demographic information form created by the researcher. The collected data were analyzed using statistical software. Independent t-tests were used for comparisons involving two variables, while one-way analysis of

variance (ANOVA) with LSD post-hoc tests was employed for comparisons with more than two variables. Pearson correlation analysis (r) was applied to reveal relationships between scores obtained from the scales. The results of the study determined that individuals who engage in winter sports recreationally demonstrate high levels of leadership orientation and sensation seeking. When examining the correlation results, a significant positive relationship was identified between leadership orientation and sensation seeking.

Keywords: Leadership orientation, Sensation seeking, Winter sports

GİRİŞ

Kış sporları, fiziksel ve psikolojik zorlukları bir araya getiren, doğanın değişken koşullarında risk almayı gerektiren özel bir spor dalıdır. Kayak, snowboard, buz pateni ve dağ tırmanışı gibi kış sporları hem yüksek düzeyde teknik beceri hem de belirli psikolojik özellikler gerektirmektedir (Gomà-i-Freixanet vd., 2012). Bu sporları rekreatif amaçlarla yapan bireylerin, risk almaya yatkın, maceracı ve heyecan arama düzeyleri yüksek kişilik özelliklerine sahip oldukları bilinmektedir (Castanier vd., 2010). Öte yandan, zorlu doğa koşullarında ekip halinde hareket etmeyi gerektiren kış sporları, doğal olarak liderlik becerilerinin sergilenmesine de olanak tanımaktadır (Brymer ve Schweitzer, 2013).

Liderlik, grup hedeflerine ulaşmak için gerekli etkinliklerin organize edilmesi ve yönlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Bryman vd., 2011). Çok yönlü liderlik yönelimleri ise bireyin farklı durumlarda sergileyebileceği çeşitli liderlik stillerini ve yaklaşımlarını içermektedir. Bu yönelimler arasında dönüşümcü, işlemsel, demokratik, otokratik, görev odaklı ve ilişki odaklı liderlik gibi farklı yaklaşımlar bulunmaktadır (Chelladurai ve Saleh, 2007). Spor ortamında liderlik, özellikle ekip sporlarında ve yüksek risk içeren spor dallarında kritik öneme sahiptir (Callow vd., 2009).

Heyecan arama ise, Zuckerman (1994) tarafından "farklı, yeni, karmaşık ve yoğun duyular ve deneyimler arama ve bu tür deneyimler uğruna fiziksel, sosyal, yasal ve finansal riskler alma yatkınlığı" olarak tanımlanmıştır. Heyecan arama düzeyi yüksek bireyler, genellikle risk içeren aktivitelere katılma eğilimindedir ve bu durum onları kış sporları gibi macera sporlarına yönlendirmektedir (Paquette vd., 2016).

Kış sporlarının doğası gereği içerdiği risk ve zorluklar, bu sporlarla ilgilenen bireylerde hem liderlik özelliklerinin hem de heyecan arama eğilimlerinin ön plana çıkmasına neden olabilmektedir. Doğa sporlarının riskli doğasının, katılımcıları fiziksel ve psikolojik sınırlarını zorlamaya iterek, öz-yeterlilik, cesaret ve liderlik gibi psikolojik özellikleri geliştirdiği öne sürülmektedir (Ewert ve Yoshino, 2011). Ayrıca, doğa sporları ile uğraşan bireylerin, güçlü karar verme becerileri ve kriz yönetimi yetenekleri geliştirdikleri, bu özelliklerin de liderlik kapasitesini artırdığı belirtilmektedir (Priest ve Gass, 2018).

Literatürde, macera sporlarına katılım ile liderlik ve heyecan arama arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Barlow vd. (2013), macera sporu katılımcılarının daha yüksek risk alma eğilimlerine sahip olduklarını ve bu durumun onların yaşam doyumlarını ve benlik saygılarını olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Raue vd. (2015), risk içeren rekreatif aktivitelere katılan bireylerin, güçlü liderlik becerileri ve yüksek düzeyde öz-yeterlilik sergilediklerini ortaya koymuşlardır.

Ancak, spesifik olarak kış sporları bağlamında çok yönlü liderlik yönelimleri ile heyecan arama düzeyleri arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Mevcut çalışmalar genellikle ya genel olarak macera sporlarını ele almakta ya da sadece tek bir kış sporu disiplinine odaklanmaktadır (Thomson vd., 2012; Pain ve Pain, 2005). Ayrıca, bu çalışmaların çoğu profesyonel sporcular üzerinde yoğunlaşmakta, rekreatif amaçla kış sporları yapan bireyler üzerinde yapılan araştırmalar yetersiz kalmaktadır (Kerr ve Mackenzie, 2012).

Bu araştırma, rekreatif olarak kış sporları yapan bireylerin çok yönlü liderlik yönelimleri ile heyecan arama düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, kış sporları ile uğraşan bireylerin liderlik stillerini ve heyecan arama profillerini belirleyerek, bu iki değişken arasındaki olası korelasyonları ortaya koymayı ve çeşitli değişkenlerin bu iki değerde farklılaşmaya sebep olup olmadığının belirlenmesini hedeflemektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma nicel araştırma modeline göre düzenlenmiş olup, survey tarama yöntemi ve ilişkisel model kullanılmıştır. Nicel araştırma modeli, mevcut duruma ve şartlara müdahale etmeden var olan durumu gözlemleyebilmek ve ölçmektir (Karasar, 2006). Bu araştırma modeli çok sayıda farklı öğeden oluşan bir evrende, evren hakkında ortak genel bir yargıya ulaşmak amacıyla, evrende bulunan bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.

Çalışma Grubu

Araştırma örneklemi Kayseri İlinde rekreatif etkinlikler kapsamında kış sporları ile ilgilenen 362 birey oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada katılımcılara yaptırılacak olan anketlerin uygulanması esnasında araştırmacılar tarafından adayların her birine geniş bir zaman dilimi içerisinde, acele edilmeden, gerekli açıklamalar yapılarak uygulanmıştır. Öğretmenlere Google formlar üzerinden hazırlanmış olan linkler gönderilmiş ve çalışmaya katılımları sağlanmıştır. Birinci bölümde araştırmacı tarafından hazırlanmış sosyo demografik bilgi formu, ikinci bölümde Dursun vd. tarafından geliştirilen Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ), üçüncü bölümde Hoyle vd. (2002) tarafından geliştirilen Çelik ve Turan (2016) tarafından Türkçe'ye çevirisi gerçekleştirilen Yetişkinler için Heyecan Arayışı Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Çalışmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgilerinin elde edilmesi amacıyla 6 sorudan oluşan sosyo demografik form uygulanmıştır. Formdaki sorular şu şekildedir; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, haftada kaç gün kış sporlarına katılım sağlıyorsunuz ve kış sporlarına katılma nedeniniz nedir.

Tablo 1. Demografik veriler

	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	153	42.3
	Erkek	209	57.7
Yaş	18-24	87	24.0
	25-34	143	39.5
	35-44	89	24.6
	45 ve üzeri	43	11.9
Medeni Durum	Evli	164	45.3
	Bekar	198	54.7
Öğrenim Durumu	Lise	86	23.7
	Lisans	211	58.3
	Lisansüstü	65	18.0
Haftada Katılım Sıklığı	1-2 gün	218	60.2

	3-4 gün	97	26.8
	5 gün ve üzeri	47	13.0
	Sağlık	84	23.2
Kış Sporlarına Katılma Nedeni	Sosyal Çevre	103	28.5
	Eğlence/Keyif	134	37.0
	Profesyonel Gelişim	41	11.3

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği

Yapılan araştırmanın değişkenlerinden olan bireylerin liderlik yönelimlerini ölçebilmek amacıyla Dursun vd., tarafından geliştirilen Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ) kullanılmıştır. Geçerlik-güvenirlilik değerlendirmesi Dursun, Günay ve Yenel öncülüğünde 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ) “Politi Liderlik”, “İnsan Kaynaklı Liderlik”, “Karizmatik Liderlik” ve “Yapısal Liderlik” olarak 4 alt boyut ve 19 maddeden oluşmaktadır. “Tamamen Katılmıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” arasında değerlendirilmeye likert tipinde hazırlanan Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği’nin yapı geçerliliği için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ortaya koyulan yapının doğrulanabilmesi için de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu yapı geçerliliği için uygulanan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre yapı geçerliliği kanıtlanmıştır. Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı “Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ)” için 0.85 olarak bulunmuştur. Alt boyutlarda ise bu bulgular “Politik Liderlik” için 0.80, “İnsan Kaynaklı Liderlik” için 0.73, “Karizmatik Liderlik” için 0.74 ve “Yapısal Liderlik” için 0.72 olarak hesaplanmıştır.

Yetişkinler için Heyecan Arayışı Ölçeği

Heyecan arayışı ölçeği, Hoyle vd. (2002) tarafından geliştirilmiştir. Çelik ve Turan (2016) tarafından Türkçe’ye çevirisi gerçekleştirilmiştir. Ölçek 5’li Likert tipi olup (1= Hiç Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum ve 5= Tamamen Katılıyorum) toplamda 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte herhangi bir ters puanlama yoktur ve alt ölçeği de bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puanlara göre bireylerin heyecan arama düzeyleri belirlenmektedir. Bu bağlamda testten yüksek puan alanlar yüksek heyecan arama düzeylerine sahip iken düşük puan alanlar ise düşük heyecan arama düzeylerine sahip oldukları söylenebilir. Ölçeğin Türk kültürüne uygunluğu üzerine yapılan çalışmalarda, güvenirlik katsayısı .79 olarak bulunmuştur. Testin geçerliliği için yapılan çalışmada ise doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksi değerleri ($\chi^2 /sd = 4.46$, RMSEA = .07, GFI = .96, CFI = .94, IFI = .94, NFI = .93, AGFI = .93 ve NNFI = .91) şeklinde sonuçlar saptanmış olup kabul edilebilecek düzeyde olduğu söylenebilir. Testin madde-test korelasyonları ise .22 ile .59 arasında sıralandığı tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach-Alfa güvenirlik kat sayısı .90 olarak ortaya çıkmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler istatistik paket programı SPSS.29 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve envanter toplam puanları ve faktör puanları frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanlarının dağılımlarını belirlemek için Kolmogrov Smirnov ve Çarpıklık Basıklık değerleri

incelenmiştir. Çarpıklık basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Cooper (2018) bu değerlerin ± 2 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlamaktadır. Bu sonuçlara göre elde edilen verilerin karşılaştırılması için parametrik test istatistikleri kullanılmıştır. Ölçeklerden alınan puanların ikili karşılaştırılmasında bağımsız t testi kullanılırken, üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi Anova kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi istatistiği sonucunda anlamlı farklılık tespit edilen alt boyutlarda ikili karşılaştırma için homojen dağılım gösteren ve grup sayılarının eşit olmadığı ikili karşılaştırmalarda kullanılan Lsd test istatistiği kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puanların arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi (r) uygulanmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde istatistiksel analizler neticesinde elde edilen verilere ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 2. Ölçek puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Alt Boyut	N	Min	Max	Ort	SS
Heyecan Arayışı	362	1.2	5.0	3.74	0.79
Politik Liderlik	362	1.2	5.0	3.68	0.76
İnsan Kaynaklı Liderlik	362	1.4	5.0	3.92	0.64
Karizmatik Liderlik	362	1.0	5.0	3.76	0.82
Yapısal Liderlik	362	1.3	5.0	3.84	0.71
Toplam Liderlik	362	1.5	5.0	3.80	0.62

Araştırmaya katılan 362 kişinin ölçek puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, Heyecan Arayışı alt boyutunda puanların 1.2 ile 5.0 arasında değiştiği, ortalama puanın 3.74 ve standart sapmanın 0.79 olduğu görülmektedir. Politik Liderlik alt boyutunda puanlar 1.2 ile 5.0 arasında değişmekte olup, ortalama 3.68 ve standart sapma 0.76'dır. İnsan Kaynaklı Liderlik alt boyutunda puanlar 1.4 ile 5.0 arasında değişmekte, ortalama 3.92 ve standart sapma 0.64 olarak hesaplanmıştır. Karizmatik Liderlik alt boyutunda puanlar 1.0 ile 5.0 arasında dağılım gösterirken, ortalama 3.76 ve standart sapma 0.82'dir. Yapısal Liderlik alt boyutunda puanlar 1.3 ile 5.0 arasında değişmekte, ortalama 3.84 ve standart sapma 0.71 olarak belirlenmiştir. Toplam Liderlik puanları ise 1.5 ile 5.0 arasında değişmekte olup, ortalama 3.80 ve standart sapma 0.62 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Normallik analizi

Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Heyecan Arayışı	-0.283	-0.365
Politik Liderlik	-0.217	-0.432
İnsan Kaynaklı Liderlik	-0.328	-0.176
Karizmatik Liderlik	-0.415	-0.298
Yapısal Liderlik	-0.261	-0.354
Toplam Liderlik	-0.193	-0.285

Tüm değişkenlerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir ($p > 0.05$). Bu sebeple parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri

Değişken	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	sd	p
Heyecan Arayışı	Kadın	153	3.62	0.75	-2.37	360	0.018*
	Erkek	209	3.82	0.81			
Politik Liderlik	Kadın	153	3.56	0.72	-2.46	360	0.014*
	Erkek	209	3.77	0.78			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Kadın	153	3.98	0.61	1.45	360	0.147
	Erkek	209	3.88	0.66			
Karizmatik Liderlik	Kadın	153	3.65	0.79	-2.02	360	0.044*
	Erkek	209	3.83	0.83			
Yapısal Liderlik	Kadın	153	3.81	0.68	-0.59	360	0.558
	Erkek	209	3.86	0.73			
Toplam Liderlik	Kadın	153	3.75	0.59	-1.25	360	0.212
	Erkek	209	3.83	0.64			

*p<0.05

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri incelenmiştir. Yapılan t-testi sonucunda cinsiyet değişkenine göre heyecan arayışı düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p=0.018). Erkek katılımcıların heyecan arayışı düzeyleri kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksektir. Politik liderlik alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p=0.014). Erkeklerin politik liderlik yönelimleri kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine göre insan kaynaklı liderlik alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır (p=0.147). Karizmatik liderlik alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p=0.044). Erkeklerin karizmatik liderlik yönelimleri kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksektir. Yapısal Liderlik alt boyutunda (p=0.558) ve toplam liderlik alt boyutunda (p=0.212) ise herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir (p=0.558).

Tablo 5. Medeni durum değişkenine göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri

Değişken	Medeni Durum	N	Ortalama	SS	t	sd	p
Heyecan Arayışı	Evli	164	3.58	0.78	-3.37	360	0.001*
	Bekar	198	3.87	0.77			
Politik Liderlik	Evli	164	3.75	0.73	1.56	360	0.119
	Bekar	198	3.62	0.78			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Evli	164	3.89	0.65	-0.78	360	0.435
	Bekar	198	3.94	0.63			
Karizmatik Liderlik	Evli	164	3.68	0.81	-1.64	360	0.101
	Bekar	198	3.82	0.82			
Yapısal Liderlik	Evli	164	3.90	0.68	1.45	360	0.148
	Bekar	198	3.79	0.73			
Toplam Liderlik	Evli	164	3.81	0.61	0.19	360	0.851
	Bekar	198	3.79	0.63			

*p<0.05

Araştırmada medeni durum değişkenine göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri incelenmiştir. Yapılan t-testi sonucunda medeni durum değişkenine göre heyecan arayışı düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p=0.001). Bekar katılımcıların heyecan arayışı düzeyleri evli katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksektir. Politik liderlik (p=0.119), İnsan kaynaklı liderlik (p=0.435), Karizmatik liderlik (p=0.101), Yapısal liderlik (p=0.148) ve Toplam liderlik (p=0.851) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Yaş gruplarına göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı

Değişken	Yaş Grubu	N	Ortalama	SS	F	p	Lsd
Heyecan Arayışı	18-24 ^a	87	4.02	0.74	7.43	0.000*	a>c, a>d, b>d
	25-34 ^b	143	3.82	0.75			
	35-44 ^c	89	3.58	0.77			
	45+ ^d	43	3.35	0.80			
Politik Liderlik	18-24 ^a	87	3.47	0.79	5.24	0.001*	d>a, d>b
	25-34 ^b	143	3.62	0.76			
	35-44 ^c	89	3.78	0.71			
	45+ ^d	43	4.01	0.65			
İnsan Kaynaklı Liderlik	18-24 ^a	87	3.82	0.63	1.64	0.179	-
	25-34 ^b	143	3.93	0.67			
	35-44 ^c	89	3.97	0.62			
	45+ ^d	43	4.05	0.57			
Karizmatik Liderlik	18-24 ^a	87	3.53	0.87	4.68	0.003*	d>a, c>a
	25-34 ^b	143	3.75	0.80			
	35-44 ^c	89	3.86	0.78			
	45+ ^d	43	4.03	0.75			
Yapısal Liderlik	18-24 ^a	87	3.73	0.76	2.11	0.099	-
	25-34 ^b	143	3.80	0.73			
	35-44 ^c	89	3.92	0.68			
	45+ ^d	43	4.02	0.57			
Toplam Liderlik	18-24 ^a	87	3.64	0.66	4.36	0.005*	d>a, c>a
	25-34 ^b	143	3.77	0.61			
	35-44 ^c	89	3.88	0.59			
	45+ ^d	43	4.03	0.53			

*p<0.05

Araştırmada yaş gruplarına göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri incelenmiştir. Heyecan Arayışı alt boyutu, ANOVA testi sonucunda (F=7.43, p=0.000) yaş gruplarına göre heyecan arayışı düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre, 18-24 yaş grubunun heyecan arayışı düzeyi 35-44 yaş ve 45 yaş ve üzeri gruplara göre, 25-34 yaş grubunun da 45 yaş ve üzeri gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir. Politik Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=5.24, p=0.001) yaş gruplarına göre politik liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, 45 yaş ve üzeri grubun politik liderlik yönelimi 18-24 ve 25-34 yaş gruplarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. İnsan Kaynaklı Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=1.64, p=0.179) yaş gruplarına göre insan kaynaklı liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Karizmatik Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=4.68, p=0.003) yaş gruplarına göre karizmatik liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, 45 yaş ve üzeri grubun ve 35-44 yaş grubunun karizmatik liderlik yönelimleri 18-24 yaş grubuna göre anlamlı derecede daha yüksektir. Yapısal Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=2.11, p=0.099) yaş gruplarına göre yapısal liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Toplam Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=4.36, p=0.005) yaş gruplarına göre toplam liderlik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, 45 yaş ve üzeri grubun ve 35-44 yaş grubunun toplam liderlik düzeyleri 18-24 yaş grubuna göre anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 7. Öğrenim durumuna göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı

Değişken	Öğrenim Durumu	N	Ortalama	SS	F	p	Lsd
Heyecan Arayışı	Lise ^a	86	3.72	0.86	0.31	0.821	-
	Ön Lisans ^b	211	3.69	0.76			
	Lisans ^c	65	3.76	0.76			
	Lisansüstü ^d	86	3.81	0.84			
Politik Liderlik	Lise ^a	211	3.48	0.79	3.75	0.011*	d>a, c>a
	Ön Lisans ^b	65	3.63	0.75			
	Lisans ^c	86	3.74	0.74			
	Lisansüstü ^d	211	3.87	0.72			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Lise ^a	65	3.77	0.65	2.88	0.036*	d>a
	Ön Lisans ^b	86	3.90	0.65			
	Lisans ^c	211	3.96	0.61			
	Lisansüstü ^d	65	4.08	0.68			
Karizmatik Liderlik	Lise ^a	86	3.51	0.88	4.95	0.002*	c>a, d>a
	Ön Lisans ^b	211	3.67	0.83			
	Lisans ^c	65	3.84	0.76			
	Lisansüstü ^d	86	4.02	0.78			
Yapısal Liderlik	Lise ^a	211	3.64	0.74	3.69	0.012*	d>a, c>a
	Ön Lisans ^b	65	3.78	0.72			
	Lisans ^c	86	3.92	0.68			
	Lisansüstü ^d	211	3.99	0.66			
Toplam Liderlik	Lise ^a	65	3.60	0.64	5.52	0.001*	c>a, d>a
	Ön Lisans ^b	86	3.75	0.62			
	Lisans ^c	211	3.87	0.57			
	Lisansüstü ^d	65	3.99	0.63			

*p<0.05

Araştırmada öğrenim durumuna göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri incelenmiştir. Heyecan Arayışı alt boyutu, ANOVA testi sonucunda (F=0.31, p=0.821) öğrenim durumuna göre heyecan arayışı düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Politik Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=3.75, p=0.011) öğrenim durumuna göre politik liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, lisansüstü ve lisans mezunlarının politik liderlik yönelimleri lise mezunlarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. İnsan Kaynaklı Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=2.88, p=0.036) öğrenim durumuna göre insan kaynaklı liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, lisansüstü mezunlarının insan kaynaklı liderlik yönelimleri lise mezunlarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. Karizmatik Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=4.95, p=0.002) öğrenim durumuna göre karizmatik liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, lisans ve lisansüstü mezunlarının karizmatik liderlik yönelimleri lise mezunlarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. Yapısal Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=3.69, p=0.012) öğrenim durumuna göre yapısal liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, lisans ve lisansüstü mezunlarının yapısal liderlik yönelimleri lise mezunlarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. Toplam Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=5.52, p=0.001) öğrenim durumuna göre toplam liderlik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, lisans ve lisansüstü mezunlarının toplam liderlik düzeyleri lise mezunlarına göre anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 8. Haftada katılım sıklığına göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı

Değişken	Katılım Sıklığı	N	Ortalama	SS	F	p	Lsd
Heyecan Arayışı	1-2 gün ^a	218	3.54	0.77	19.41	0.000*	c>a, b>a, c>b
	3-4 gün ^b	97	3.94	0.68			
	5+ gün ^c	47	4.25	0.67			
Politik Liderlik	1-2 gün ^a	218	3.55	0.76	9.87	0.000*	c>a, b>a
	3-4 gün ^b	97	3.83	0.71			
	5+ gün ^c	47	4.01	0.68			
İnsan Kaynaklı Liderlik	1-2 gün ^a	218	3.84	0.65	4.58	0.011*	c>a
	3-4 gün ^b	97	3.98	0.61			
	5+ gün ^c	47	4.12	0.60			
Karizmatik Liderlik	1-2 gün ^a	218	3.63	0.82	8.19	0.000*	c>a, b>a
	3-4 gün ^b	97	3.91	0.77			
	5+ gün ^c	47	4.08	0.76			
Yapısal Liderlik	1-2 gün ^a	218	3.72	0.72	8.43	0.000*	c>a, b>a
	3-4 gün ^b	97	4.00	0.64			
	5+ gün ^c	47	4.10	0.67			
Toplam Liderlik	1-2 gün ^a	218	3.68	0.62	12.23	0.000*	c>a, b>a
	3-4 gün ^b	97	3.93	0.56			
	5+ gün ^c	47	4.08	0.57			

*p<0.05

Araştırmada haftada kış sporlarına katılım sıklığına göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri incelenmiştir. Heyecan Arayışı alt boyutu, ANOVA testi sonucunda (F=19.41, p=0.000) katılım sıklığına göre heyecan arayışı düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre, haftada 5 gün ve üzeri katılım gösteren grubun heyecan arayışı düzeyi hem 1-2 gün hem de 3-4 gün katılım gösteren gruplara göre, 3-4 gün katılım gösteren grubun da 1-2 gün katılım gösteren gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir. Politik Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=9.87, p=0.000) katılım sıklığına göre politik liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, haftada 5 gün ve üzeri ile 3-4 gün katılım gösteren grupların politik liderlik yönelimleri 1-2 gün katılım gösteren gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir. İnsan Kaynaklı Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=4.58, p=0.011) katılım sıklığına göre insan kaynaklı liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, haftada 5 gün ve üzeri katılım gösteren grubun insan kaynaklı liderlik yönelimi 1-2 gün katılım gösteren gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir. Karizmatik Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=8.19, p=0.000) katılım sıklığına göre karizmatik liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, haftada 5 gün ve üzeri ile 3-4 gün katılım gösteren grupların karizmatik liderlik yönelimleri 1-2 gün katılım gösteren gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir. Yapısal Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=8.43, p=0.000) katılım sıklığına göre yapısal liderlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, haftada 5 gün ve üzeri ile 3-4 gün katılım gösteren grupların yapısal liderlik yönelimleri 1-2 gün katılım gösteren gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir. Toplam Liderlik alt boyutu, ANOVA testi sonuçları (F=12.23, p=0.000) katılım sıklığına göre toplam liderlik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Tukey testi sonuçlarına göre, haftada 5 gün ve üzeri ile 3-4 gün katılım

gösteren grupların toplam liderlik düzeyleri 1-2 gün katılım gösteren gruba göre anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 9. Kış sporlarına katılma nedenine göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı

Değişken	Katılma Nedeni	N	Ortalama	SS	F	p	Lsd
Heyecan Arayışı	Sağlık ^a	84	3.47	0.76	14.52	0.000*	c>a, d>a, c>b, d>b
	Sosyal Çevre ^b	103	3.52	0.77			
	Eğlence/Keyif ^c	134	3.96	0.71			
	Prof. Gelişim ^d	41	4.13	0.74			
Politik Liderlik	Sağlık ^a	84	3.58	0.73	3.62	0.013*	d>a, d>b
	Sosyal Çevre ^b	103	3.57	0.77			
	Eğlence/Keyif ^c	134	3.74	0.76			
	Prof. Gelişim ^d	41	3.96	0.70			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Sağlık ^a	84	3.84	0.65	2.98	0.031*	d>a, d>b
	Sosyal Çevre ^b	103	3.85	0.63			
	Eğlence/Keyif ^c	134	3.95	0.64			
	Prof. Gelişim ^d	41	4.16	0.58			
Karizmatik Liderlik	Sağlık ^a	84	3.64	0.80	3.95	0.009*	d>a, d>b
	Sosyal Çevre ^b	103	3.66	0.82			
	Eğlence/Keyif ^c	134	3.82	0.81			
	Prof. Gelişim ^d	41	4.09	0.77			
Yapısal Liderlik	Sağlık ^a	84	3.73	0.70	4.09	0.007*	d>a, d>b
	Sosyal Çevre ^b	103	3.76	0.72			
	Eğlence/Keyif ^c	134	3.89	0.70			
	Prof. Gelişim ^d	41	4.14	0.64			
Toplam Liderlik	Sağlık ^a	84	3.70	0.61	5.29	0.001*	d>a, d>b, c>a
	Sosyal Çevre ^b	103	3.71	0.62			
	Eğlence/Keyif ^c	134	3.85	0.59			
	Prof. Gelişim ^d	41	4.09	0.60			

*p<0.05

Araştırmada kış sporlarına katılma nedenlerine göre liderlik yönelimleri ve heyecan arayışı düzeyleri incelenmiştir. Heyecan arayışı alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (F=14.52, p=0.000). Tukey testi sonuçlarına göre, eğlence/keyif ve profesyonel gelişim gruplarının heyecan arayışı puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Politik liderlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (F=3.62, p=0.013). Tukey testi sonuçlarına göre, profesyonel gelişim grubunun politik liderlik puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. İnsan kaynaklı liderlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (F=2.98, p=0.031). Tukey testi sonuçlarına göre, profesyonel gelişim grubunun insan kaynaklı liderlik puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Karizmatik liderlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (F=3.95, p=0.009). Tukey testi sonuçlarına göre, profesyonel gelişim grubunun karizmatik liderlik puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yapısal liderlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (F=4.09, p=0.007). Tukey testi sonuçlarına göre, profesyonel gelişim grubunun yapısal liderlik puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Toplam liderlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (F=5.29, p=0.001). Tukey testi sonuçlarına göre, profesyonel gelişim grubunun toplam liderlik puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından; ayrıca eğlence/keyif grubunun toplam liderlik puanları, sağlık grubundan anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 10. Çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği alt boyutları ve heyecan arayışı arasındaki ilişki

Değişken	1	2	3	4	5	6
Politik Liderlik ¹	1					
İnsan Kaynaklı Liderlik ²	.62**	1				
Karizmatik Liderlik ³	.68**	.59**	1			
Yapısal Liderlik ⁴	.65**	.68**	.63**	1		
Toplam Liderlik ⁵	.85**	.82**	.87**	.86**	1	
Heyecan Arayışı ⁶	.42**	.34**	.45**	.38**	.47**	1

* p<0.05, ** p<0.01

Heyecan Arayışı ile tüm liderlik alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0.01$). Heyecan Arayışı ile en güçlü ilişki Karizmatik Liderlik alt boyutunda ($r=.45$, $p<0.01$) gözlenmiştir. Heyecan Arayışı ile İnsan Kaynaklı Liderlik ($r=.34$, $p<0.01$), Politik Liderlik ($r=.42$, $p<0.01$) ve Yapısal Liderlik ($r=.38$, $p<0.01$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Heyecan Arayışı ile Toplam Liderlik puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.47$, $p<0.01$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu kısımda rekreasyonel amaçlı kış sporları yapan bireylerin liderlik yönelimleri ve heyecan arama düzeyleri arasındaki ilişki farklı değişkenler açısından literatür ile değerlendirilecek ve öneriler sunulacaktır.

Rekreasyonel amaçlı kış sporları yapan bireylerin liderlik yönelimleri cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde kadın ve erkek katılımcılar arasında politik liderlik ve karizmatik liderlik alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Her iki alt boyutta da farklılaşmanın erkekler lehine olduğu belirlenmiştir. İnsan kaynaklı liderlik, yapısal liderlik ve toplam liderlik boyutlarında ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Literatür incelendiğinde bu araştırma ile paralellik gösterecek şekilde Öz (2018) öğretmenler üzerine yaptığı çalışmada liderlik ölçeği alt boyutlarından yapıyı kurma alt boyutunda erkek katılımcılar lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. Bir diğer çalışmada Eliçora (2021) insan kaynaklı liderlik yöneliminde kadın katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir, bu bulgu çalışma ile benzer niteliktedir. Bu çalışmanın aksine Dursun ve Göksel (2022) spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerine yaptığı araştırmada, Senger ve Kaya (2017) ise öğretmenler üzerine yaptığı araştırmada liderlik yönelimlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Erkeklerin daha yüksek karizmatik liderlik yönelimine sahip olmalarının sebebi, toplumumuzda erkeklerin liderlik rollerine daha fazla teşvik edilmesi ve bu durumun, onların yönetim özelliklerini geliştirme fırsatını bulmalarını kolaylaştırmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Politik liderlik alt boyutundaki farklılaşmanın nedeni ise erkeklerin politikada daha aktif görev alması ve bu konuyla daha ilgili olmasından kaynaklanabilir. Toplam liderlik ve yapısal liderlik alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmamasına rağmen erkeklerin ortalaması kadınlara kıyasla daha yüksektir, bunun nedeninin de yukarıdaki

sebeplere benzer olarak toplumsal yetiştirilme şekliinden ve beklenen toplumsal rollerden kaynaklandığı düşünölmektedir. İnsan kaynaklı liderlikte ise anlamlı bir farklılık bulunmamasına karşın diğer sonuçların aksine kadınların ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun ise kadınların daha iyi insan ilişkileri geliştirdikleri ve empatik yanlarının daha iyi olduğundan kaynaklandığı düşünölmektedir. Heyecan arayışı boyutuyla ilgili yapılan analizlerde ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görölmüştür. Literatür incelendiğinde Öngen (2007) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı araştırmada bu çalışma ile paralel şekilde erkeklerin heyecan arayışının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Cross vd. (2013) meta-analiz çalışmasında erkeklerin kadınlara kıyasla heyecan arayış davranışının daha yüksek olduğu ancak son yıllarda kadınlar lehine artan bir eğilim olduğunu belirtmişlerdir. Bilgen ve Yüksel (2021) kickboks sporu ile ilgilenen bireyler üzerine yaptığı araştırmada, Beşikçi (2016) ise pilotlar üzerine yaptığı araştırmada çalışmamızın aksine kadınların heyecan arayış düzeyinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek bir ortalamaya sahip olmasının sebebinin erkeklerinin genellikle daha cesaretli olması ve risk alma eğilimlerinin daha yüksek olmasından kaynaklanabileceği düşünölmektedir.

Rekreasyonel amaçlı kış sporları yapan bireylerin liderlik yönelimleri medeni durum değişkeni bakımından incelendiğinde liderlik yönelimleri alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamızla paralellik gösterecek şekilde Işık (2024) fizyoterapistler üzerine yaptığı çalışmada ve Karaka (2023) gençlik kulübü çalışanlarının liderlik yönelimlerini incelediği çalışmada medeni durum değişkeni ile liderlik yönelimi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmişlerdir. Ancak literatürde çalışmamızın aksine medeni durum ile liderlik yönelimi arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit eden çalışmalar da mevcuttur (Gönen, 2021; Mohammed vd., 2012). Gözütok (2024) ise medeni durum ile liderlik yönelimleri arasında anlamlı farklılık olduğunu belirtmişlerdir. Evli ve bekar katılımcılar arasında anlamlı farklılık görölmemesinin, evliliğin liderlik yönelimi üzerine farklılaşmaya sebep olacak bir niteliği olmadığı söylenebilir. Diğer yandan, heyecan arma ölçeği ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bekar bireylerin evlilere kıyasla daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görölmüştür. Literatür incelendiğinde Yumuk (2019) bekar bireylerin heyecan arama düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Literatürde farklı bir sonuca rastlanmamıştır fakat İncekara (2019) ise boşanmış bireylerin evli ve bekar bireylerden daha yüksek heyecan arama düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir. Heyecan arayışının bekar bireylerde anlamlı olarak daha yüksek olması, onların yeni deneyimlere daha açık ve risk almaya daha eğilimli olmalarıyla ilişkilendirilebilir.

Katılımcıların liderlik yönelimleri yaş değişkenine göre incelendiğinde politik liderlik, karizmatik liderlik ve toplam liderlik alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilirken, insan kaynaklı liderlik ve yapısal liderlik alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Politik liderlik yönelimi ve karizmatik liderlik yönelimi alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. 45 yaş ve üzeri grubun politik liderlik yönelimi 18-24 ve 25-34 yaş gruplarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. 45 yaş ve üzeri grubun ve 35-44 yaş grubunun karizmatik liderlik yönelimleri 18-24 yaş grubuna göre anlamlı derecede daha yüksektir. İnsan kaynaklı liderlik, yapısal liderlik ve toplam liderlik alt boyutlarında anlamlı

bir farklılık tespit edilmemiştir. Toplam alt boyut incelendiğinde 45 yaş üzeri bireylerin en yüksek liderlik yönelimi ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir aynı zamanda yaşın artmasıyla birlikte liderlik ortalamalarının arttığı belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamızla paralel olarak Çetintaş (2019) yaş değişkeni ile liderlik yönelimleri arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Dayıcan ve Demiray (2021) masa tenisi sporcuları üzerine yaptığı araştırmada yaşın artmasıyla liderlik yönelimi ortalamasının arttığını belirtmiştir. Çalışmanın aksine Gürsoy ve Uzun Aksoy (2021) ve Karataş (2017) ise yaş değişkeni ile liderlik yönelimi arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirtmişlerdir. 45 yaş ve üzeri bireylerin toplam liderlik yönelimlerinin yüksek bulunmasının sebebinin yaşla birlikte sosyalleşmenin gelişmesi, toplumsal anlamda gücün ve deneyimin artması, statünün yükselmesi ve kişisel gelişmişliğin artması olduğu düşünülmektedir. Heyecan arayışı düzeyi yaş gruplarına göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Oluşan anlamlı farklılığın 18-24 yaş arası bireyler lehine yükseldiği belirlenirken yaşın azalmasıyla beraber heyecan arama düzeyinin arttığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde bu çalışma ile paralellik gösterecek şekilde Evans-Polce vd. (2018) ve Önal (2021) de aynı şekilde heyecan arayışının genç yaşlarda daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Demiryol ve Gürer (2024) çalışmadan farklı olarak yaş değişkeninin heyecan arayış düzeyini etkilemediğini belirtmişlerdir. Genç bireylerde yüksek heyecan arayışının, risk alma eğilimleri, yeniliklere açıklık ve gençliğin getirdiği daha enerjik olma hali ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların liderlik yönelimleri öğrenim durumlarına göre incelendiğinde politik liderlik, karizmatik liderlik, yapısal liderlik, insan kaynaklı liderlik ve toplam liderlik alt boyutlarında boyutlarda anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Alt boyutlar incelendiğinde oluşan anlamlı farklılıkların lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireyler lehine olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde çalışma ile paralel olacak şekilde Kendirli ve Bozdağ (2023) spor yöneticileri üzerine yaptığı çalışmada lisansüstü eğitime sahip yöneticilerin daha yüksek karizmatik liderlik yönelimine sahip olduğunu belirtmiştir. Kadak (2008) ve Ünsal (2018) ise bu çalışmanı aksine eğitim durumu ile liderlik yönelimi arasında ilişki bulunmadığını belirtmişlerdir. Liderlik becerilerinin yüksek öğrenim seviyesinde daha fazla gelişmesi, bireylerin eğitimle birlikte analitik düşünme, problem çözme ve organizasyonel yönetim becerileri kazanmasıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca bireyler eğitim faaliyetlerinde daha geniş sosyal çevrelerle etkileşimde olurlar, farklı liderlik özelliği gösteren insanlarla daha fazla etkileşime girebilirler ve bu durumların da olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların öğrenim durumu ile heyecan arayış düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir, ancak lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin heyecan arayış ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde Klinar vd. (2017) çalışmamız ile paralellik gösterecek şekilde eğitim durumu ile heyecan arama arasında ilişki bulunmadığını belirtmişlerdir. Patton (2012) yüksek eğitim seviyesinde heyecan arayışının daha yüksek olduğunu belirtmiştir, bu bulgu çalışmamızı destekler niteliktedir. Roth vd. (2005) ise çalışmamızın aksine heyecan arayışı ile eğitim seviyesi arasında anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir. Bir diğer çalışmada, Aslan (2020) düşük eğitim seviyesinde heyecan arayışının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Yükseköğrenim seviyesindeki bireylerde artan heyecan arayışı eğilimi, eğitimle yükselen

sosyo-ekonomik statünün sağladığı rekreasyonel ve macera odaklı aktivitelere erişim imkanlarıyla ilişkilendirilmektedir. Kazanılan entelektüel birikim, bireylerin risk-fayda değerlendirmelerini daha etkili yaparak yeni deneyimlere yönelmelerinde motivasyonel etken olarak işlev gördüğü düşünülmektedir.

Katılımcıların liderlik yönelimleri kış sporlarına katılma sıklığı değişkenine göre incelendiğinde politik liderlik, yapısal liderlik, insan kaynaklı liderlik, karizmatik liderlik ve toplam liderlik alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 5 gün ve üzerinde kış sporlarına katılan bireylerin liderlik yönelimi ortalamalarının diğer katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların heyecan arayış düzeyi kış sporlarına katılma sıklığı değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucunda, haftada 5 gün ve üzeri katılım gösteren grubun heyecan arayışı düzeyinin diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamızla paralellik gösterecek şekilde Goma-i-Freixanet vd. (2012) yüksek riskli sporlarla uğraşan bireylerin, özellikle dağcılık ve kış sporları gibi aktivitelerde, heyecan arama seviyelerinin genel popülasyona göre anlamlı derecede yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Thomson ve Carlson (2014) da düzenli olarak kış sporlarına katılan bireylerin yenilik arayışı ve heyecan arama motivasyonlarının daha yüksek olduğunu vurgulamıştır. Literatürde bu bulguların aksini belirten bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kış sporları heyecan verici ve ekstrem sporlar arasında yer almaktadır. Bu durumun, heyecan arayışı yüksek olan kişilerin bu tür sporlara daha sık katılmasına neden olduğu düşünülmektedir. Kış sporlarına daha fazla katılan bireylerin hem heyecan arayış düzeyinin hem de liderlik yönelimi ortalamalarının daha yüksek olması sporun her iki durumu da olumlu etkilediğini göstermektedir.

Katılımcıların liderlik yönelimleri kış sporlarına katılma nedeni değişkenine göre incelendiğinde politik liderlik, yapısal liderlik, karizmatik liderlik, insan kaynaklı liderlik ve toplam liderlik alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre profesyonel gelişim grubunun toplam liderlik puanları diğer gruplardan daha yüksektir. Literatür incelendiğinde Yazıcı vd. (2020) spora katılım nedeninin liderlik türleri üzerine bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Profesyonel gelişim grubunun yüksek liderlik puanlarının, spor pratiğinde sergiledikleri düzenli çaba ve zaman içinde geliştirdikleri becerilerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcıların heyecan arayış düzeyleri kış sporlarına katılma nedeni değişkenine göre incelendiğinde eğlence/keyif ve profesyonel gelişim gruplarının heyecan arayışı puanları, sağlık ve sosyal çevre gruplarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Literatür incelendiğinde Brymer ve Schweitzer (2013) tarafından gerçekleştirilen nitel araştırmada, ekstrem sporlarla ilgilenen bireylerin katılım motivasyonları arasında heyecan ve risk arayışının belirgin faktörler olduğunu, özellikle profesyonel düzeyde bu sporları yapan kişilerin daha yüksek düzeyde heyecan arama eğilimine sahip olduklarını belirtmiştir. Bu sonuç, çalışmadaki profesyonel gelişim amacıyla kış sporlarına katılanların en yüksek heyecan arama düzeyine sahip olması bulgusunu destekler niteliktedir. İkinci vd. (2022) ise bu çalışmanın aksine zipline katılımcıları üzerine yaptığı araştırmada katılım nedeni ile heyecan arayışı arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Profesyonel gelişim grubunun yüksek heyecan arayışı puanları, limitleri zorlama motivasyonları ve kış sporlarındaki riskleri ustalıklarını geliştirmek için bir araç olarak kullanmalarından

kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğlence/keyif grubundaki katılımcıların daha yüksek ortalamaya sahip olmasının ise, spor etkinliklerini daha çok keyif almak ve yeni deneyimler yaşamak amacıyla tercih etmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durum, katılımcıların sporun sunduğu adrenalin ve eğlence unsurlarının, motivasyonlarını ve performanslarını olumlu yönde etkilediğini gösterebilir.

Korelasyon tablosu incelendiğinde, kış sporları yapan bireylerin çok yönlü liderlik yönelimleri ile heyecan arama düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler bulunduğu tespit edilmiştir. Çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği alt boyutlarından politik liderlik, karizmatik liderlik, insan kaynaklı liderlik, yapısal liderlik ve toplam liderlik boyutları ile heyecan arama ölçeği arasında orta düzeyde pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde heyecan arama ve liderlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, benzer şekilde yorumlanabilecek olan bazı çalışmalar mevcuttur. Kural (2022) ve Kurşun vd. (2024), sırasıyla kaya tırmanıcıları ile snowboard ve kayakçılar üzerine yaptıkları araştırmalarda, katılımcıların kişilik özellikleri ile heyecan arama düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler tespit etmişlerdir. Alt boyutlar ile heyecan arama arasındaki ilişkiler şu şekilde yorumlanabilir: Politik liderlik bireylerin sosyal ve organizasyonel bağlamlarda stratejik düşünme ve karar verme yeteneklerini içerebilir. Kış sporları gibi rekabetçi ortamlarda, sporcuların hem fiziksel hem de zihinsel olarak bu becerileri geliştirdiği görülmektedir. Heyecan arayışı, grup hedeflerine ulaşma amacıyla stratejik iletişim ve etkileşimlerde artış sağlayarak, bireylerin liderlik potansiyellerini artırabilir. Karizmatik liderlik heyecan arayan bireyler genellikle daha sosyal ve etkileyici olabilirler. Kış sporları sırasında karşılaşılan zorluklar, bireylerin karizmatik liderlik özelliklerini ortaya çıkarmalarına ve grup dinamiklerini olumlu yönde etkilemelerine yardımcı olabilir. Bu tür bir liderlik, takım içindeki motivasyonu artırarak daha iyi performans sergilenmesini sağlayabilir. İnsan kaynaklı liderlik boyutu, bireylerin sosyal etkileşim kapasitesi ve takım içerisindeki ilişkilerinden oluştuğu düşünülmektedir. Heyecan arayışı, bireyler arasında daha güçlü bağlar kurulmasını sağlarken, sosyal dayanışmayı ve ortak hedefler doğrultusundaki iş birliğini de güçlendirebilir. Kış sporlarında karşılaşılan zorluklar, takım üyeleri arasında empati ve destekle, insan kaynaklı liderlik potansiyelini artırabilir. Yapısal liderlik, bireylerin organize olma becerileri ve görev dağılımını etkili bir şekilde yönetme yetenekleriyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Heyecan arayışı, sporcuların daha iyi planlama ve organizasyon kabiliyetleri geliştirmesine yardımcı olabilir. Kış sporları esnasında karşılaşılan belirsizlikler ve zorluklar, sporcuların bu becerileri geliştirmeleri için bir fırsat sunar. Kış sporları, genel liderlik becerilerinin geliştirilmesi için zemin hazırlayan bir platform sunmaktadır. Heyecan arayışının toplam liderlik yönelimlerini olumlu yönde etkileyen dinamikleri, bireylerin liderlik yeteneklerini daha yüksek bir seviyeye taşımalarına olanak tanır. Sporun sosyal ve psikolojik etkileri, liderlik pratiğinin derinleşmesine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, rekreasyonel kış sporları yapan bireylerin liderlik yönelimleri ve heyecan arama düzeyler incelendiğinde cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, spor yapma sıklığı ve spora katılma nedeni değişkenleri açısından incelenmiştir. Katılımcıların genel puanları incelendiğinde toplam liderlik yönelimleri ve heyecan arayış düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Veriler cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde erkeklerin liderlik

yönelimleri ve heyecan arayış düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Medeni durum değişkeninde bekar bireylerin heyecan arayış düzeyleri anlamlı şekilde daha yüksek bulunurken toplam liderlik yöneliminde bekar ve evli katılımcılar arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yaş değişkeni incelendiğinde yaşın artmasıyla heyecan arayışı düşerken toplam liderlik yönelimi puanlarının arttığı tespit edilmiştir. Öğrenim durumu değişkeni incelendiğinde daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin hem heyecan arayış düzeylerinin hem de toplam liderlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılım sıklığı değişkeni incelendiğinde 5 gün ve üzerinde kış sporlarına katılan bireylerin heyecan arayış düzeylerinin ve toplam liderlik yönelimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kış sporlarına katılım nedeni değişkeni incelendiğinde ise profesyonel amaçlı katılım gösteren bireylerin hem heyecan arayış düzeylerinin hem de toplam liderlik yönelimi puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon tablosu incelendiğinde ise heyecan arayışı ile politik liderlik, insan kaynaklı liderlik, yapısal liderlik, karizmatik liderlik ve toplam liderlik alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Barlow, M., Woodman, T., & Hardy, L. (2013). Great expectations: Different high-risk activities satisfy different motives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(3), 458-475.
- Beşikçi, T. (2016). *Macera rekreasyonunda heyecan arayışı, serbest zaman motivasyonu ve serbest zaman tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi: Çok hafif hava araçları (ÇHHA) pilot örneği* (Yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi.
- Bilgen, H., & Yüksel, O. (2021). Kick boks sporcularının heyecan arayışı ve serbest zamanda algılanan özgürlük düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 71-81.
- Bryman, A., Grint, K., & Collinson, D. L. (2011). *The SAGE handbook of leadership*.
- Brymer, E., & Schweitzer, R. (2013a). Ekstrem sporlarda özgürlük arayışı: Fenomenolojik bir araştırma. *Spor ve Egzersiz Psikolojisi*, 14(6), 865-873.
- Brymer, E., & Schweitzer, R. (2013b). Extreme sports are good for your health: A phenomenological understanding of fear and anxiety in extreme sport. *Journal of Health Psychology*, 18(4), 477-487.
- Callow, N., Smith, M. J., Hardy, L., Arthur, C. A., & Hardy, J. (2009). Measurement of transformational leadership and its relationship with team cohesion and performance level. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(4), 395-412.
- Castanier, C., Le Scanff, C., & Woodman, T. (2010). Beyond sensation seeking: Affect regulation as a framework for predicting risk-taking behaviors in high-risk sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 32(5), 731-738.
- Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (2007). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale.
- Cross, C. P., Cyrenne, D. L. M., & Brown, G. R. (2013). Duygu arayışındaki cinsiyet farklılıkları: Bir meta-analiz. *Bilimsel Raporlar*, 3(1), 2486.
- Çelik, E., & Turan, M. E. (2016). A study on the psychometric features of the Turkish version of the Brief Sensation Seeking Scale (BSSS-8) for Young Adults and the Relation between sensation seeking and life satisfaction. *International Journal of Educational Research Review*, 1(1), 29-39.
- Dayıcan, Y., & Demiray, E. (2021). Türkiye masa tenisi liglerinde oynayan sporcuların liderlik yönelimleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 257-268.

- Dursun, E., & Göksel, A. (2022). Öğrencilerin liderlik yönelimlerinin incelenmesi (Spor bilimleri fakültesi örneği). *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 111-123.
- Ekinci, E., Budak, D., Güngörmüş, H. A., & Gürbüz, B. (2022). Zipline katılımcılarında heyecan arama ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. 3. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi* (pp. 125-126). Antalya, Turkey.
- Eliçora, A. (2021). Öğretmenlerin öğretmen öz yeterliliği, çeşitlilik ve sosyal adalet algıları ve çok yönlü liderlik yönelimlerinin araştırılması. *Route Educational & Social Science Journal*, 8(5), 362-377.
- Evans-Polce, R. J., Schuler, M. S., Schulenberg, J. E., & Patrick, M. E. (2018). Gender-and age-varying associations of sensation seeking and substance use across young adulthood. *Addictive Behaviors*, 84, 271-277.
- Ewert, A., & Yoshino, A. (2011). The influence of short-term adventure-based experiences on levels of resilience. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 11(1), 35-50.
- Gomà-i-Freixanet, M., Martha, C., & Muro, A. (2012). Does the sensation-seeking trait differ among participants engaged in sports with different levels of physical risk? *Anales de Psicología*, 28(1), 223-232.
- Gönen, A. B. (2021). *Faaliyet hakemlerinin liderlik özellikleri ile empati düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*.
- Gözütok, A. (2024). *Curling spor branşında yarışan sporcuların çok yönlü liderlik yönelimleri düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Işık, D. (2024). *Fizyoterapistlerde liderlik yönelimlerinin motivasyon düzeyleri ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Jack, S. J., & Ronan, K. R. (1998). Sensation seeking among high- and low-risk sports participants. *Personality and Individual Differences*, 25(6), 1063-1083.
- Kadak, Z. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi.
- Karaka, M. (2023). *Gençlik kulüpleri çalışanlarının liderlik yönelimlerinin özgüvenleri üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Kendirli, S., & Bozdağ, B. (n.d.). Spor yöneticilerinde çok yönlü liderlik.
- Kerr, J. H., & Mackenzie, S. H. (2012). Multiple motives for participating in adventure sports. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(5), 649-657.
- Klinar, P., Burnik, S., & Kajtna, T. (2017). Personality and sensation seeking in high-risk sports. *Acta Gymnica*, 47(1), 41-48. <https://doi.org/10.5507/ag.2017.005>
- Kural, B. (2022). Kaya tırmanıcıların kişilik özellikleri, öz yeterlilikleri ve heyecan arama davranışları. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 1), 516-530.
- Kurşun, N. Ş., Hazar, S., & Özkurt, B. (2024). Snowboard ve kayakçılarda kişilik özellikleri ile heyecan arama davranışlarının incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3).
- Mohammed, K. A., Othman, J., & D'Silva, J. L. (2012). Malezya'daki seçili kuruluşlardaki üst düzey yöneticiler arasında dönüşümsel liderlik tarzlarını etkileyen sosyal demografik faktörler. *Asya Sosyal Bilimleri*, 8(13), 51.
- Önal, L. (n.d.). *Serbest zamanda sıkılma algısı, internet bağımlılığı ve heyecan arama davranışı ilişkisi*.
- Öngen, D. E. (2007). Türk üniversite öğrencileri arasında duyum arayışı ile cinsiyet rolü yönelimleri arasındaki ilişkiler. *Cinsiyet Roller*, 57, 111-118.
- Öz, N. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin liderlik davranışlarına olan etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Pain, M. T. G., & Pain, M. A. (2005). Risk taking in sport. *The Lancet*, 366, S33-S34.

- Paquette, L., Dumais, M., Bergeron, J., & Lacourse, É. (2016). The effect of personality traits and beliefs on the relationship between injury severity and subsequent sport risk taking among adolescents. *Pediatric Research International Journal*.
- Priest, S., & Gass, M. (2018). *Effective leadership in adventure programming* (3rd ed.). Human Kinetics.
- Raue, M., Streicher, B., Lermer, E., & Frey, D. (2015). How far does it feel? Construal level and decisions under risk. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 4(3), 256-264.
- Senger, K., & Kaya, H. İ. (2017). Öğretmenlerin liderlik yönelim algılarının yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 168-175.
- Thomson, C. J., & Carlson, S. R. (2014). Personality and risky downhill sports: Associations with impulsivity dimensions. *Personality and Individual Differences*, 60, 67-72.
- Thomson, C. J., Morton, K. L., Carlson, S. R., & Rupert, J. L. (2012). The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for skiing and snowboarding (CSSQ-S): Development of a sport specific scale. *International Journal of Sport Psychology*, 43(6), 503-521.
- Ünsal, Y. (2018). *Eğitim örgütlerinde sergilenen hizmetkâr liderlik rollerinin öğretmenlerin örgütsel yabancılaşmasına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi
- Yazıcı, A. G., Engin, M. Ç., & Özdemir, K. (2020). Sporcuların bazı değişkenlere göre liderlik özelliklerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 26-37. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.747190>
- Yumuk, E. D. (2019). *Heyecan arayışı ile yaşam doyumu ve serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyi ilişkisi: İzmir korku evleri örneği* (Yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. Cambridge University Press.